

Posudek habilitační práce dr. Anny Pumprové, Robert Olomoucký: Výklad Písně písní

Nejpozději od 60. let, kdy vznikly práce Jaroslava Kadlece o tomto tématu, byli medievisté obeznámeni s významem ‚*Compilatio super cantica canticorum*‘ Roberta Olomouckého a bylo nesporné, že je nutno připravit edici tohoto textu. Jde nejen o klíčové dílo biblické exegeze v prostoru českých zemí, nýbrž také o dílo, které má výpovědní hodnotu pro celou tradici latinské exegeze Písně písní. O to cennější je, že se Anna Pumprová (dále P.) tohoto textu ujala a dává k dispozici jeho vůbec první edici doprovázenou zevrubným úvodem, publikaci o celkovém rozsahu více než 350 stran.

Obsáhlá studie, která je edici předeslána, zařazuje komentář Písně písní a jeho autora do kontextu v takové míře, v jaké je to možné, a analyzuje je mnohem důkladněji, než by se od běžného úvodu k edici mohlo očekávat. P. začíná (s. IX–XVI) charakteristikou autora, svébytného cisterciáka Roberta, který zasahoval do soudobé politiky, byl si vědom své moci a nade vši pochybnost oplýval excelentním vzděláním. Následuje přehled děl autora (s. XVI–XXIX), která se vedle ‚*Compilatio*‘ dochovala, mezi nimi je třeba zmínit především penitenciální sumu a sbírku kázání uspořádanou podle liturgického roku (‚*Opus super epistolas*‘). V obou případech se A. Pumprové daří uvedené spisy začlenit do dějin jejich žánrů příkladným a vyčerpávajícím způsobem, s bohatými odkazy na literaturu, a to navzdory skutečnosti, že v edici Robertova výkladu tyto texty nacházejí jen omezené využití. Již zde zapůsobí suverenita, s níž P. ovládá tradice středolatinských textů stejně jako diskuze mezinárodního bádání. V centru doprovodné studie musí stát přirozeně ‚*Compilatio*‘ Roberta Olomouckého. P. provádí zhodnocení Robertovy práce na pozadí dlouhých dějin komentářů Písně písní (s. XXIX–XXXII) a nato obrací svou pozornost k přímé genezi jediného rukopisu, v němž se Robertův spis dochoval, dnes je tento manuskript uchovávan v Hornorakouské zemské knihovně v Linci. P. jej na základě dobrých argumentů přiřazuje k prostředí cisterciáckého kláštera v Heiligenkreuzu.

Následuje pečlivá analýza výstavby a obsahu rukopisu (s. XXXII–XXXVI). Jako velmi zdařilé se jeví autorčino studium Robertových pramenů, neboť jak je doloženo subtilním srovnáním textů, podařilo se A. Pumprové přes množství jí verifikovaných autorit, Anselma z Laonu, Petra z Blois nebo Petra Comestora, dospět k závěru, že Robertovým hlavním pramenem byla *Summa Abel Petra Cantora*, značně rozšířený slovník biblických hesel, který Robert používal jako referenční spis prostupující celým dílem. Protože vydání tohoto textu, které před delším časem ohlásil Stephen H. Barney, stále ještě nebylo uveřejněno, byla P. nucena se také zde opřít o nějaký rukopis; velmi šťastné bylo její rozhodnutí použít jako bezprostřední referenční text exemplář uchovávaný ve Státní knihovně v Berlíně (s. XXXVI–

XL). Podobně suverénně se A. Pumprové rovněž daří identifikovat jako přímý pramen jiná florilegia, která Robert používal, jako byl Defensorův *Liber Scintillarum*, z něž byla vzata většina odkazů na církevní autority.

V návaznosti na pozadí dějin biblické exegeze P. podrobně pojednává (na s. XL–LVI) o Robertově hermeneutické metodě, již opět umí zhodnotit s širokým využitím téměř veškeré polyglotní sekundární literatury, která je k dispozici, od Ohlyho přes Lubaca k Dahanovi. Závěrečná část studie je věnována reáliím výkladu Písma (s. LVI–LXV), z nichž vyplývá, že se Robert Olomoucký při biblické exegezi nechal inspirovat Petrem Cantorem, a přece si do značné míry počínal samostatně: uměl se textu přiblížit po svém způsobu, aniž by se přitom příliš odchýlil od etablované tradice komentářů Písne psní, jak P. hojně dokládá na zkoumaném materiálu. Také zde se P. opírá o působivé množství moderních vědeckých prací.

Stanovené ediční zásady jsou v souladu s obvyklým územ, nezanechávají žádné pochybnosti a jsou v celé práci A. Pumprové konsekventně dodrženy. Nicméně sekundární literatura, která je v této části práce uvedena, měla být rovněž pojata do celkové bibliografie. Edice ‚*Compilatio*‘ vytvořená v programu CTE, se vyznačuje příkladným zpracováním, zachycuje minuciózně a vzorně všechny prameny spolu s odlišnými čteními, která jsou v nich dochována, a podoba vydávaného textu nezavdává na žádném místě důvod ke kritice. Ochotu A. Pumprové skrupulózně postihnout skutečně *každou* myslitelnou autoritu ukazují samy poznámky ‚non inveni‘ na místech, u nichž se jedná pouze o neverifikovatelné fráze autora, jež se vymykají konkrétnímu určení (s. 146, s. 264 [odkaz z okruhu ‚*Auctoritates Aristotelis*‘]).

Souhrnně lze říci, že A. Pumprová ve své edici Roberta Olomouckého předložila práci, která příkladným způsobem spojuje textověkritické a kodikologické dovednosti s odbornou kompetencí v oboru latinské medievistiky a může být považována za vzorovou. Naplňuje všechny standardy, jejichž dodržování může být u edice požadováno, ba je v nárocích a provedení zčásti dalece přesahuje. Jedná se tedy o počin, který v každém ohledu odpovídá požadavkům na habilitační práci a jenž ve všech oblastech splňuje nároky mezinárodního bádání v oborech latinské a středolatinšké filologie.

Proto bych chtěl tuto práci důrazně doporučit komisi k přijetí jako habilitační spis.

S úctou

Bernd Roling